

Departementene
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene
Bygge- og anleggsnæringens organisasjoner

**Sikring av at produkter til byggverk har nødvendige egenskaper.
Endring av plan- og bygningslovens §§ 77 og 111 og Byggeforskrift 1987
kap. 12 og 13 – Tilpasning til EU's rådsdirektiv 89/106/EØF (Byggeveredirektivet) m.v.**

Innhold	Side
I. Innledning	1
II. Direktivene	2
III. CE-merking	3
IV. Hvordan markedskontrollen skal fungere	5
V. Kommunenes oppgaver	8
VI. Produsentenes oppgaver	8
VII. Overgangsordning inntil ny ordning blir operativ	8
VIII. Overgangsordninger for pbl § 111	9

Formålet med endringene

Endringer i pbl §§ 77 og 111

Endringer i Byggeforskrift
1987

I. Innledning

Målet med endringene i plan- og bygningsloven og forskriften er sikre at produkter som omsettes for å inngå i byggverk har egenskaper som er nødvendige for at byggverket skal oppfylle de krav som stilles til det i eller i medhold av plan- og bygningsloven (pbl). For å oppnå dette innføres det en plikt for enhver byggevareprodusent til å dokumentere sine produkters egenskaper. Statens bygningstekniske etat (BE) skal føre tilsyn med at dokumentasjonsordningen virker etter hensikten. Med virkning fra 12. april 1996 ble pbl § 77 endret for å gi nødvendige hjemler for nye krav til det ferdige byggverk og til det enkelte produkt som inngår i byggverk, jf. pbl § 77 nr. 1. Dessuten måtte det sikres hjemmel for godkjennings- og kontrollsystemer som skal legge grunnlaget for dokumentasjon, regler for merking av produkter til bruk i byggverk og for tilsyn med at regelverket følges, jf. pbl § 77 nr. 2. Straffebestemmelsene i pbl § 111 ble også endret. Byggeforskrift 1987 kap. 12 og 13 ble samtidig endret for å gi nærmere regler til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i loven.

Kravene til det enkelte produkt avledes av kravene til byggverket, slik de er fastsatt i plan- og bygningsloven og Byggeforskrift 1987. Det er byggverkets funksjon som skal sikres gjennom krav til byggevarene. Kravsnivået for det enkelte produkts egenskaper baseres på tekniske spesifikasjoner i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser. Produkter med tilfredsstillende egenskaper kan CE-merkes. Forskriftens kap. 12 gir nærmere regler for slik merking, dokumentasjon av overensstemmelse med krav til produkters egen-

Tilpasning til EØS-avtalen

Aktuelle bygningslov- relaterte direktiver

Forarbeider

Byggevaredirektivet

De grunnleggende krav

skaper, produktkontroll (førmarkedskontroll) og kontroll med at dokumentasjonen faktisk er riktig (kontroll). Reglene i kap. 13 for bruk av standarder og andre tekniske spesifikasjoner er endret som ledd i tilpasningen til utviklingen i EØS-området.

Bakgrunnen for innføring av nye regler for dokumentasjonsplikt for byggevarer og markedskontroll er forpliktelsene som følger av EØS-avtalen. Relevant for bygningslovgivningen er EØS-avtalen del II Det frie varebytte, vedlegg II om tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering. Ovennevnte lov- og forskriftsendringer ble gjennomført for å tilpasse norsk regelverk til byggevaredirektivet (Rdir 89/106/EØF) og de deler av direktiv om heis (Rdir 84/529/EØF), direktiv om maskiner (Rdir 89/392/EØF) (tillegget gjelder løfting og forflytning av personer) og direktiver om energi (Rdir 78/170/EØF og Rdir 92/42/EØF) som relevante for norsk bygningslovgivning. Endringene ble satt i kraft fra samme dato.

Forarbeider er Ot.prp. nr. 25 (1995-96) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77. Produkter til byggverk. Tilpasning til EU's rådsdirektiv 89/106 av 22. desember 1988 mm. og Innst. O. nr. 44 (1995-96).

II. Direktivene

EU's direktiv om tilnærming av medlemslandenes lovgivning om produkter til byggverk er vedtatt med hjemmel i Roma-traktaten, særlig artikkel 100 A. Byggevaredirektivet krever at EØS-landene skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at de produkter som omfattes av direktivet bare kan omsettes dersom de eigner seg til formålet (dir. art. 2). Som formål regnes at de er beregnet for bruk i byggverk og at de oppfyller de grunnleggende krav til produktets egenskaper i byggverket dersom byggene er underlagt forskrifter som inneholder slike krav.

De grunnleggende krav til byggeprodukter gjelder, jf direktivets vedlegg 1 og pbl § 77 nr. 1:

- mekanisk motstandsevne og stabilitet,
- brannsikring,
- hygiene, helse og miljø,
- sikkerhet ved bruk,
- støyvern,
- energisparing,
- varmeisolering,
- brukbarhet.

Videre inneholder direktivet regler om markedskontroll som myndighetene nasjonalt må utføre for å sikre at produkter som ikke holder mål ikke blir brukt i byggverk.

EU's nye metode

Direktivet er utformet etter EU's nye-metode for regelverks-utforming. Dette betyr at direktivet stiller funksjonelle krav som forutsettes utfyllt av bestemte former for tekniske spesifikasjoner (harmoniserte standarder, europeisk teknisk godkjenning (ETA) eller godkjente nasjonale tekniske spesifikasjoner).

Harmonisert standard

Direktivets krav er oppfylt dersom vedtatte harmoniserte standarder er fulgt. En harmonisert standard er en teknisk spesifisering som angir europeiske myndigheters felles krav til egenskaper og kontroll av produktet. De harmoniserte standardene fastsettes på grunnlag av mandater fra EU-kommisjonen og EFTA. EFTA-landene deltar i standardiseringsarbeidet på linje med EU-landene. For en del produkter det ikke utarbeides standarder for, vil det bli gitt retningslinjer for europeisk teknisk godkjenning (ETA).

Europeisk teknisk godkjenning (ETA)

Byggevare

En byggevare (produkt) etter byggevaredirektivet omfatter produkter og materialer som inngår i ethvert byggverk, altså bygninger, konstruksjoner og anlegg. Enkelte produkter omfattes også av andre direktiver, men kommer inn under bestemmelser om produkter til byggverk når de anvendes i byggverk.

Andre direktiver

Lovendringen er først og fremst beregnet på å ivareta kravene som følger av byggevaredirektivet. Referansen til direktivet om løfteinnretninger og maskinsikkerhet gjelder rene sikkerhetsbestemmelser og dokumentasjon av sikkerhet for forskjellige typer heiser og personløfteinnretninger. Sikkerhetskrav til heisinstallasjoner og løfteinnretninger har hjemmel i dagens lov. Direktiv 92/42/EØF om krav til virkningsgrad for nye varmtvannskjeler som fyres med flytende eller gassformig brensel og direktiv 78/170/EØF som gjelder tekniske installasjoner i byggverk, varmtvannsbeholdere, dampkjeler og varmluftanlegg betinget også en lovendring.

III. CE-merking

Førmarkedskontroll

Gjennom iverksettelsen av EØS-avtalen og tilhørende rettsakter, særlig "ny metode" direktivene, legges det opp til en kontroll med produkter og materialer i to faser. Den første av disse er førmarkedskontrollen, som er en produksjonskontroll før produktet slippes ut på markedet og som vil ligge til grunn for CE-merkingen. Fase to vil være selve markedskontrollen.

CE-merket er innført i EØS-området for å vise overensstemmelse med krav i harmoniseringsdirektiver, og for å sikre fri omsetning av produkter. Det er gitt et eget direktiv om CE-merking, 93/68/EØF, som erstatter tidligere bestemmelser, bl.a. i byggevaredirektivet.

CE-merket skal i første rekke være et hjelpemiddel for de myndigheter som skal kontrollere at produktet oppfyller de

Betingelser for bruk av CE-merket

krav som EU's regler har satt til det. Merket markerer derfor ikke annet enn at EU's spesifikke krav til produktet innenfor det aktuelle bruksområdet er oppfylt.

Betingelsen for å påføre CE-merket er at det kan dokumenteres overensstemmelse med en teknisk spesifisering. Fremstillingen av produkter er underlagt en produksjonskontroll. Dette er en før-markedskontroll før produktet slippes ut på markedet og som vil være under tilsyn av nasjonale myndigheter i produktets opprinnelsesland. For de fleste produkter innebærer ordningen kontroll i to stadier. For det første må produsenten erklære at produktet er i overensstemmelse med en teknisk spesifisering, og for det andre skal et teknisk kontrollorgan foreta en samsvarsvurdering etter samme tekniske spesifisering, jf. forskriften kap. 12:3 og 12:4.

Markedskontroll

Markedskontroll er et viktig ledd i kontrollsystemet. Det er det andre trinnet i kontrollordningen, som skal gi sikkerhet for at produktet er i overensstemmelse med den tekniske spesifikasjonen, og vil også gi en sjekk på effektiviteten av før-markedskontrollen. Dette gjelder både for de produkter som er underlagt før-markedskontroll i Norge og for importerte produkter.

Det enkelte lands forpliktelse til å føre markedskontroll med CE-merkede produkter følger av det enkelte direktiv. Metodene for markedskontroll kan variere mellom direktiver og vil derfor være forskjellig på ulike fagområder. På de fleste områder gjelder CE-merket sikkerhet, helse- og miljøforhold ved produktet som er beskrevet i de tekniske spesifikasjonene. Hvor det ikke finnes slike spesifikasjoner, f.eks. for heis og varmtvannskjeler, vil grunnlaget for CE-merkingen være en vurdering direkte opp mot direktivenes sikkerhetskrav, ofte i form av en EF-typeprøving.

Kontroll av produkter i byggesak

Kontroll av produkter til byggverk har en tredje fase, utover før-markeds- og markedskontroll, som omfatter kontroll av produkter som ledd i byggesaken. Medlemsstatene fastsetter selv det nasjonale sikkerhetsnivået i byggverk, og dagens kontrollordninger, deriblant bygningskontrollen og heiskontrollen, vil følges fortsette som før.

Tekniske spesifikasjoner

Foreløpig mangler de fleste tekniske spesifikasjonene på byggeområdet. Derfor må de standarder og retningslinjer som er brukt frem til i dag, også legges til grunn for egenskapene som skal dokumenteres etter de nye reglene. Etter hvert som europeiske tekniske spesifikasjoner innføres, skal de legges til grunn for vurdering av samsvar. De tekniske spesifikasjonene for produkter til byggverk, som vil være en standard, en europeisk teknisk godkjenning eller anerkjente nasjonale retningslinjer, jf. forskriften kap. 12:2, omfatter krav til egenskaper utover rene helse- og sikkerhetsmessige forhold, eksempelvis termisk isolasjonsevne av hensyn til energisparing og andre forhold som gjelder det ytre miljø.

Attestasjonsprosedyre

Sentral tilsynsmyndighet -
Statens bygningstekniske
etat (BE)

De lokale
bygningstekniske myndigheter

CE-merket for produkter til byggverk skal vise at produktet overensstemmer med en spesifisering hvor egenskapskravene som dokumenteres er produktets egenskaper når det er installert i et ferdig byggverk. For andre direktiver gjelder CE-merket bruken av selve produktet slik det markedsføres. Dette gjelder f.eks. leketøy. Dokumentasjonen som skal følge et CE-merket produkt til byggverk er også mer omfattende enn for slike produkter. Attestasjonsprosedyren vil bli valgt ut fra de forhold som omfatter den mest kritiske bruk av produktet. Se også forskriften kap. 12:8.

CE-merking av produkter til byggverk er begrenset til de egenskapene som har betydning for direktivets seks grunnleggende krav, jf. forskriftens kap. 12:8. Når systemet blir gjennomført ventes at de fleste byggevarer vil være gjenstand for CE-merking.

IV. Hvordan markedskontrollen skal fungere

Tilsynet med markedskontrollen krever kunnskaper om førmarkedskontrollen og god kontakt med utpekte tekniske kontrollorganer på området. Ansvar for kontrollen er derfor lagt til den sentrale bygningsmyndigheten, som også har det overordnede tilsynet med oppføring av bygg, og ikke til et eget produkttilsyn. Departementet har utpekt Statens bygningstekniske etat som sentral tilsynsmyndighet, og med departementet som overordnet organ.

I de andre nordiske landene er tilsynsansvaret etter byggeveredirektivet også lagt til bygningsmyndigheten. Tilsynsmyndigheten vil ha behov for kontakt med bygningsmyndigheten i andre land. Det kan være produktets opprinnelsesland, eller mottakerlandet i de tilfeller det er norske produkter som innrapporteres.

Det legges ikke opp til nye tilsynsoppgaver for kommunene. Fra før har kommunene med hjemmel i plan- og bygningslovens § 10-1 første ledd en generell tilsynsplikt.

Det er opp til det enkelte land hvordan man vil ivareta direktivets krav til kontroll av produkter på markedet. Loven sier at det kun er ved en begrunnet mistanke, jf. § 77 nr. 2 tredje ledd og forskriften kap. 12:9, at bygningsmyndighetene plikter å foreta en markedskontroll, dvs en kontroll av et produkt før det brukes i et byggverk.

Det er mest sannsynlig at det er de lokale bygningsmyndighetene, eller tilsynsmyndigheten direkte, som vil få kunnskap om at et produkt muligens ikke tilfredstiller de krav det er CE-merket etter. Slik underretning vil mest sannsynlig komme fra andre produsenter eller fra en del av omsetningsleddet. De lokale myndighetene skal da varsle tilsynsmyndigheten, som vil avgjøre om det foreligger begrunnet mistanke, og følge saken videre opp. Tilsynsmyndigheten

Forhandlers plikter

kan ved denne behandling be om nærmere dokumentasjon for å vurdere om produktet tilfredstiller de aktuelle krav til merkingen. Bygningsmyndighetene har ikke plikt til på eget initiativ å føre tilsyn med omsetningen av produktene.

Forhandlerleddet plikter å gi tilsynsmyndigheten adgang til de nødvendige arealer slik at en kontroll kan gjennomføres om nødvendig med bistand av politiet. Produsenten plikter å gi de nødvendige opplysninger om produkter og deres før-markedskontroll med produktet som er nødvendig for å stadfeste om produktet er riktig eller galt merket, jf. § 77 nr. 2 første ledd annet punktum og § 77 nr. 2 fjerde ledd siste punktum.

Stansing av produkt

Hvis det viser seg ved kontroll at produktet ikke tilfredstiller de krav det er merket etter, skal tilsynsmyndigheten gi pålegg om å stanse omsetningen av produktet inntil produktet er riktig merket, jf. § 77 nr. 2 fjerde ledd første punktum. Dette vil mest sannsynlig innebære at produktet må fjernes fra salgsleddet og tilbakeføres produsenten eller dennes representant.

Produsentens ansvar

Det er, etter direktivets art. 13 og plan- og bygningsloven § 77 nr. 2 første ledd, produsenten eller dennes representant som er ansvarlig for at produktet blir riktig merket. Sanksjoner må derfor, som hovedregel, rettes mot denne. Øvrige omsetningsledd vil i mange tilfeller ikke ha den nødvendige kunnskap for å kunne overprøve produsentens merking og kan derfor heller ikke tillegges ansvar vedrørende omsetningen. I de tilfeller der omsetningsleddet forsettlig eller uaktsomt har medvirket til omsetningen, bør også disse kunne straffes, jf. § 111 nr. 2. Dersom omsetningsleddet ikke medvirker til at produkter og arealer som er nødvendige for kontrollen gjøres tilgjengelige for tilsynsmyndighetene, kan også en slik unnlattelse medføre straff.

Omsetningsleddets medvirkning

Straff

Det vil være opp til påtalemyndighetene om tiltale skal utferdiges etter en anmodning fra tilsynsmyndigheten. Dette tilsvarende dagens bestemmelser ved overtredelser etter plan- og bygningsloven.

Tilbakekalling av vare

En vare som ikke tilfredstiller de krav den er merket etter, kan tilbakekalles fra markedet. En slik tilbakekalling vil omfatte alle ledd hvor omsetning foregår, jf. § 77 nr. 2 fjerde ledd tredje punktum.

Gjennomføring av byggeveredirektivet forutsetter også etablering av prosedyrer for informasjon og rådspørring innen EØS-området dersom tilsynsmyndigheten finner at et produkt ikke tilfredstiller de krav det er merket etter. Prosedyrene må følges opp av den sentrale tilsynsmyndigheten (Statens bygningstekniske etat) dersom misbruk forekommer.

Gebyrer

Kostnadene tilsynsmyndighetene får i forbindelse med markedskontroll skal kunne dekkes ved bruk av gebyrer på samme måte som bygningsmyndighetene dekker inn kostnader i dag som løper ut over den ordinære byggesaksbehandlingen. Viser det seg ved kontrollen at produktet likevel er i samsvar med kravene, skal gebyr ikke kunne beregnes, jf. § 77 nr. 2 femte ledd og forskriftens kap. 12: 10.

Tiltak som behandles/ godkjennes etter annet lovverk

Et produkt etter byggeveredirektivet omfatter produkter og materialer som inngår i byggverk, altså bygninger, konstruksjoner og anlegg. Dette er alle byggverk som omfattes av plan- og bygningslovens begrep "tiltak", uansett sektortilknytning.

Det er ved lovendringene av 5. mai 1995 nr. 20 i plan- og bygningsloven forutsatt at visse tiltak etter sektorlovgivningen skal unntas fra reglene om byggesaksbehandling og materielle krav hvis de i hovedsak tilfredsstiller plan- og bygningslovens krav, se omtale i Ot.prp. nr. 39 (1993-94) side 142 og Innst.O nr. 37 (1994-95) side 21.

Tiltak som vurderes unntatt etter en slik "særordning" er blant annet:

- tiltak som konsesjonsbehandles etter energi og vassdragslovgivningen
- offentlige veg og jernbaneanlegg som er avklart i regulerings- eller bebyggelsesplan
- landbruksveger som er behandlet etter forskrift til landbrukslovgivningen.

Det er forutsatt at de nevnte tiltakene eventuelt skal unntas fra byggesaksbehandlingsreglene ved forskrift til plan- og bygningslovens § 93 annet ledd og fra materielle krav ved forskrift til plan- og bygningsloven § 84. For å sikre en gjennomføring av byggeveredirektivet i norsk rett også på disse sektorene er det likevel mest hensiktsmessig at sentrale bygningsmyndigheter er tilsynsmyndighet i alle saker vedrørende produkter til byggverk. For de nevnte tiltakene skal § 77 gjelde selv om tiltakene ellers er unntatt fra materielle krav etter plan- og bygningsloven. Utkast til forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker, herunder unntak, ble sendt på høring 15. mai 1996.

For byggeprodukter innenfor disse sektorene vil rapporteringslinjene virke på samme måte som for de lokale bygningsmyndighetene. Ved begrunnet mistanke om at et produkt ikke tilfredsstiller de krav det er merket etter, skal dette rapporteres til tilsynsmyndigheten (Statens bygningstekniske etat). Tilsynsmyndigheten plikter å gi opplysninger til samtlige myndigheter som har ansvar for gjennomføringen av byggeveredirektivet om hvilke produkter som ikke tilfredsstiller direktivets krav.

Bygningskontroll

V. Kommunens oppgaver

De lokale bygningsmyndigheter har, som en del av arbeidet med bygningskontroll for et byggetiltak, til oppgave å nekte bruk av produkter som ikke er i samsvar med forskriftskrav. Produkter som ikke holder mål eller forhold som berører misbruk av godkjennings-, kontroll- eller merkesystemer forutsettes innrapportert til tilsynsmyndigheten for eventuelle videre forføyninger, jf. forskriften kap. 12:9.

Kommunen skal også i dag kreve dokumentasjon i forhold til krav til produktet, men forskriftsendringen innebærer et klarere krav til kommunen om å kreve slik dokumentasjon, jf. forskriften kap. 12:1 annet ledd.

Kontrollplan

Dokumentasjon av krav til produkter skal innarbeides i kontrollplanen som kommunen skal behandle etter endringer i plan- og bygningslovens § 97 (fra 1.1.97). Gjennomføringen av kontrollplanen tilligger ansvarlig søker, utførende eller eventuelt ansvarlig kontrollør. Kommunens oppgaver vil bestå av en dokumentkontroll. Kommunenes bygningsmyndighet må også rapportere videre om produkter som ikke holder mål eller om misbruk av godkjennings-, kontroll eller merkesystemer. Dette er også systemet idag. Det ventes derfor ikke at kommunene vil få merarbeid av betydning i forbindelse med endringen.

Dokumentere samsvar

VI. Produsentenes oppgaver

Lovendringene medfører krav om at produsenter skal dokumentere samsvar med de krav som følger av byggeveredirektivet eller de andre produktdirektivene, jf. § 77 nr. 2 første ledd og forskriften kap. 12:1 og 12:4. Prosedyrene for attestasjon av overensstemmelse (samsvar) for de enkelte produktgrupper blir fastsatt av EU-kommisjonen i mandatene for standardisering og i retningslinjene for europeisk teknisk godkjenning, jf. særlig byggeveredirektivet art. 20 nr. 2.

Ved at kravet innføres nasjonalt og myndighetene tilrettelegger systemene, vil dette være et positivt bidrag til å åpne det europeiske marked for norske produsenter og bidra til norsk eksport av produkter til byggverk. Åpningen av markedet vil også kunne stimulere til økt konkurranse og dermed lavere priser ved at det innføres like regler og at produktet kun skal prøves i ett land.

VII. Overgangsordninger inntil ny ordning blir operativ

De tidligere tvungne godkjennings- og kontrollordninger som var hjemlet i plan- og bygningsloven, er opphevet ved lov- og forskriftsendringene 12.4.1996. Da det vil ta flere år før alle aktuelle produkter dekkes av nye standarder, vil de tidligere godkjennings- og kontrollordninger i en overgangstid likevel være den mest aktuelle måte å dokumentere at produktene tilfredsstiller forskriftens krav.

Bruk av tidligere
godkjenning

Mer informasjon senere

I medhold av tidligere § 77 nr. 2 var det ved forskrift (tidligere kapittel 12) innført obligatorisk godkjenning for følgende produkter og med følgende godkjenningsorganer:

- fabrikkfremstilte elementer for bygninger (Godkjenningsnemnda for bygningselementer)
- fabrikkfremstilte betongprodukter til bygningsbruk (Kontrollrådet for betongprodukter)
- røykkanal og varmeanlegg (SINTEF/Norges branntekniske laboratorium)
- bygningsmaterialer av plast (Statens bygningstekniske etat)
- duk og folie til haller (Statens bygningstekniske etat).

For øvrig var det opp til tiltakshaver (byggherren) selv å sørge for dokumentasjon av materialers og produkters egenskaper slik at det overfor kommunene i den enkelte byggesak kunne påvises at det ble brukt materialer som tilfredstilte lovens krav.

For produkter som ikke inngikk i de tvungne godkjenningsordningene, ble det bl.a. brukt en rekke gode frivillige ordninger.

Det er sagt i overgangsbestemmelsen til forskriften, jf. kap. 61:5, at godkjenninger som er gitt i medhold av tidligere kap. 12, altså før 12. april 1996, skal gjelde for det tidsrom de er gitt for. Godkjenningen kan benyttes til dokumentasjon for overensstemmelse med tekniske spesifikasjoner som nevnt i kap. 12:2 annet ledd innenfor rammen av området de er gitt for. Dessuten kan godkjenning gjennom en frivillig godkjenningsordning også brukes som dokumentasjon.

De nå fastsatte kap. 12 og 13 i Byggeforskrift -87 vil bli en del av den reviderte tekniske byggeforskriften som har vært ute på høring, og som er forventet å tre i kraft 1.1.97, sammen med de øvrige endringene i plan- og bygningsloven med nye forskrifter.

For ytterligere informasjon vises det til Ot.prp. nr. 25 (1995-96) om lovendringene. For øvrig vil departementet komme tilbake med mer informasjon om de aktuelle problemstillinger i regelverket i forbindelse med informasjonsopplegget for de lovendringene som ble vedtatt som lov av 5. mai 1995 nr. 20 og som ventes satt i kraft 1.1.97, jf. Ot.prp. nr. 39 (1993-94) og Ot.prp. nr. 44 (1995-96).

VIII. Overgangsordning for plan- og bygningsloven § 111

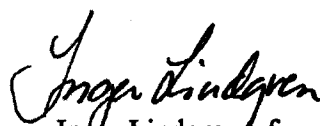
Bestemmelsene om bøtestraff i pbl § 111 nr. 2 ble også endret ved lov av 12. april 1996. Det ble gjort for å hjemle eventuell straff for ulovlig bruk av CE-merket, eller for ikke å gi tilsynsmyndigheten nødvendig hjelp.

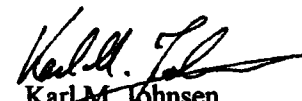

Forøvrig ble det gjort mindre endringer i §§ 110-112. Det har sammenheng med de endringer som tidligere er vedtatt som lov av 5. mai 1995 nr. 20, jf. Ot.prp. nr. 39 (1993-94). Disse endringene vil ikke tre ikraft nå, men vil tre i kraft samtidig med endringene i lov av 5. mai 1995 nr. 20 og fra den tid departementet bestemmer, forventet 1.1.97.

Selv om det nå er vedtatt en ny § 111 nr. 2 som setter straff for overtredelse av bestemmelsene i § 77, vil den tidligere straffebestemmelsen i § 111 nr. 2 som retter seg mot den som tross skriftlig pålegg ikke oppfyller plikten etter § 89 til å holde bygning eller annen innretning i stand, fortsatt gjelde for allerede oppførte byggverk fram til øvrige endringer i § 111 trer i kraft. Se også forskriften kap. 61:6. Etter at øvrige endringer er satt i kraft, vil straffebestemmelsen med henvisning til § 89 bli ny § 111 nr. 3.

Kommunal- og arbeidsdepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Oslo, 27. september 1996

Inger Lindgren e.f.
ekspedisjonssjef

Karl M. Johnsen

Vedlegg 1: Lovtekst

Plan- og bygningsloven §§ 77 og 111 nr. 2, slik de lyder etter lovendring 12.4.1996.

§ 77 Utføring av byggearbeid. Krav til produkter til byggverk

1. Ethvert byggearbeid skal utføres fagmessig og teknisk forsvarlig slik at det ferdige byggverket tilfredsstiller de krav som er satt til sikkerhet, helse, miljø og brukbarhet i eller i medhold av denne loven.

2. Ethvert produkt som skal inngå i et byggverk, skal ha slike egenskaper at det ved forutsatt bruk medvirker til at kravene som er nevnt i nr. 1 tilfredsstilles i det ferdige byggverk. Produsent eller dennes representant skal sørge for at egenskapene til produktet dokumenteres og er forpliktet til å gi alle de opplysninger til tilsynsmyndigheten som anses påkrevet for utøvelse av tilsyn med produktets egenskaper. Departementet utpeker tilsynsmyndighet.

Departementet kan gi forskrift om tekniske spesifikasjoner og om godkjennings- og kontrollsystemer som skal legges til grunn for dokumentasjon og tilsyn, herunder kan departementet fastsette krav til og om merking av produkter til byggverk (CE-merket produkt). Slik forskrift skal overensstemme med forpliktelser som Norge etter internasjonale avtaler er pålagt å følge.

Dersom tilsynsmyndigheten finner at det foreligger begrunnet mistanke om at det omsettes et CE-merket produkt som ikke oppfyller forutsetningen for merkingen, og produktet er tiltenkt brukt i et byggverk, skal den føre kontroll med produktet. Dersom betingelsene i første punktum er oppfylt kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om midlertidig stans i omsetning og bruk av produktet.

Finner tilsynsmyndigheten at et produkt ikke tilfredsstiller forutsetningene for godkjenning, kontroll eller merking, kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om å stanse omsetningen av produktet. Det samme gjelder et produkt som selv om det er erklært å være i samsvar med kravene, kan medføre fare for liv, helse eller miljø. Tilsynsmyndigheten kan også forby bruk av og gi pålegg om å kalle tilbake slike produkter fra markedet, eller treffe andre tiltak for å sikre at produktet bringes i overensstemmelse med kravene, dersom produktet allerede er omsatt. Tilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som anses nødvendig for å kunne føre tilsynet.

Departementet kan gi forskrift om gebyr for tilsynsarbeidet med å sikre at bestemmelser og vedtak gitt i eller i medhold av denne paragrafen, blir fulgt. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 111 nr. 2:

2. setter et CE-merke på et produkt uten at forutsetningene for dette er tilstede, eller som forøvrig ikke gir de opplysninger eller unnlater å gi tilsynsmyndigheten tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som anses nødvendig for å kunne føre tilsynet. Medvirkning til omsetning av et slikt produkt straffes på samme måte.

Vedlegg 2:

Forskrift om endring av Byggeforskrift 1987 Kap. 12 og 13

Forskrift av 12. april 1996 nr. 371 om endring av Byggeforskrift 1987 av 27. mai 1987 nr. 458 med endringer, sist av 21. desember 1988 nr. 1144. Fastsatt av Kommunal- og arbeidsdepartementet med hjemmel i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 §§ 6, 77 og 106a og i medhold av lov av 16. juni 1994 nr. 20 om tekniske kontrollorgan som har til oppgave å gjennomføre samsvarsvurderingar etter EØS-avtalen o.a. §7. Gjennomfører EØS-avtalen, Vedlegg II kap. XXI om byggevarer (Rdir 89/106/EØF), kap. III om løfteutstyr (Rdir 84/529/EØF), kap. XXIV om maskiner (Rdir 89/392/EØF) og Vedlegg IV om energi (Rdir 78/170/EØF og Rdir 92/42/EØF) med senere endringer.

Byggeforskrift 1987 kapittel 12 og kapittel 13 samt nye punkt 61:5, 61:6 og 62:4 skal lyde:

Kap. 12 Produkter til byggverk

Reglene for produkter til byggverk i dette kapittel, tekniske krav og krav om merking, gjelder for produkter som fremstilles og omsettes for innbygging i byggverk som omfattes av plan- og bygningsloven og denne forskriften, herunder også produkter som brukes i byggverk som blir behandlet etter sektorlovgivning. Reglene gjelder også, med unntak av reglene om merkekrav, for produkter som bestilles eller lages for et spesielt byggverk dersom produktet eller produksjonsmetoden for øvrig ikke omsettes men produktet innbygges i byggverket.

For løfteinnretninger som er del av kommunikasjonsveier i byggverk (heis, plattformheis, trappeheis, rulletrapp og rullebånd etc) gjelder 12:3, 12:5, 12:8 og 12:9.

For varmtvannskjeler som fyres med flytende eller gassformig brensel og som har effekt mellom 4 kW og 400 kW gjelder 12:3, 12:6, 12:8 og 12:9.

For varmeproduserende enheter som benyttes til romoppvarming og produksjon av varmt forbruksvann i nye eller eksisterende bygninger unntatt industribygninger gjelder 12:3, 12:7 og 12:9. For isolering av røropplegg for varme og varmt forbruksvann i nybygg unntatt industribygninger gjelder 12:7, 4 ledd.

12:1 Byggevarers egenskaper og dokumentasjon

Enhver byggevare som omfattes av Rådsdirektiv 89/106/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter vedrørende byggevarer, skal ha slike egenskaper som når de er forsvarlig benyttet medvirker til at byggverk tilfredsstiller de grunnleggende krav til

- mekanisk motstandsevne og stabilitet,
- brannsikring,
- hygiene, helse og miljø,
- sikkerhet ved bruk,
- støyvern og
- energisparing og varmeisolering,

som nærmere beskrevet i vedlegg I til Rådsdirektiv 89/106/EØF.

Produsenten skal sørge for at varens egenskaper er dokumentert før varene omsettes eller brukes i et byggverk. Slik dokumentasjon skal være tilgjengelig ved omsetningen og bruken av produktet. Dokumentasjonen skal gjøre det mulig å identifisere varens egenskaper og opprinnelse.

Produkter med dokumenterte egenskaper etter denne forskrift skal fritt kunne omsettes og brukes.

12.11 Fremskaffelse av dokumentasjon

Produktet kan underlegges godkjennings- og kontrollsystemer som sikrer at produktet med egenskaper av betydning for oppfyllelse av denne forskriftens krav til det ferdige byggverk samsvarer med de tekniske spesifikasjoner som ligger til grunn for fremstilling av produktet.

Produkt som har svært liten betydning for å oppfylle denne forskriftens krav til helse, miljø og sikkerhet i det ferdige byggverk, i henhold til fortegnelse utarbeidet av EU-Kommisjonen, kan likevel omsettes og brukes uten at den er underlagt slike særlige godkjennings- og kontrollsystemer. Produsenten må da selv sørge for at produktet er tilfredsstillende og avgi erklæring om at produktet er i samsvar med anerkjent teknisk praksis.

12:2 Tekniske spesifikasjoner

Tekniske spesifikasjoner er:

nasjonale standarder som svarer til harmoniserte europeiske standarder publisert i De Europeiske Fellesskaps Tidende

For produkter som omfattes av Rådsdirektiv 89/106/EØF kan tekniske spesifikasjoner også være:

europeiske tekniske godkjenninger publisert i De Europeiske Fellesskaps Tidende, eller nasjonale tekniske spesifikasjoner som er ansett å være i samsvar med de grunnleggende krav og som er publisert i De Europeiske Fellesskaps Tidende.

Inntil det i slike tekniske spesifikasjoner bestemmes noe annet, kan andre tilfredsstillende tekniske spesifikasjoner benyttes, forutsatt at de ikke strider mot traktat om opprettelse av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

12:3 Teknisk kontrollorgan

Teknisk kontrollorgan er organ som er utpekt av Kommunal- og arbeidsdepartementet etter reglene i lov om tekniske kontrollorgan av 16. juni 1994 nr 20 til å drive samsvarsvurderinger av at produkter er i overensstemmelse med den gitte tekniske spesifikasjon.

12:4 Vurdering og erklæring av samsvar

Egenskapene til et produkt skal påvises ved samsvarsvurdering og samsvarserklæring etter metode som angitt i den tekniske spesifikasjon som gjelder for produktet. Samsvarsvurdering skal omfatte vurdering foretatt av teknisk kontrollorgan og/eller produsenten i samsvar med det som er angitt i den tekniske spesifikasjonen. Produsenten eller dennes representant skal påse at slik samsvarsvurdering og -erklæring er i overensstemmelse med det som er angitt i de relevante tekniske spesifikasjoner.

Et produkt som helt eller delvis ikke tilfredsstiller en teknisk spesifikasjon kan likevel vurderes med hensyn til oppfyllelse av krav i denne forskrift. Slik vurdering gjelder for produkter som er gjenstand for egenerklæring om samsvar og der første typeprøving sammen med egen tilvirkningskontroll er av overordnet betydning for dokumentasjon. Prosedyren for samsvarsvurdering skal omfatte typeprøving i et teknisk kontrollorgan og at produsenten har opprettet et anerkjent system for produksjonskontroll.

Dokumentasjon og korrespondanse som vedrører prosedyren for samsvarsvurderingen skal være på norsk eller et annet skandinavisk språk.

12:5 Løfteinnretninger som er del av kommunikasjonsvei i byggverk

Dette punkt gjelder bare for løfteinnretninger som er del av kommunikasjonsvei i byggverk (heis, plattformheis, trappeheis, rulletrapp og rullebånd etc) og som omfattes av forskriftens tekniske bestemmelser om heis.

Løfteinnretninger skal ha samsvarsvurdering i form av EU-typegodkjenning dersom de helt eller delvis ikke samsvarer med en harmonisert standard eller med likeverdige nasjonale spesifikasjoner. Komponenter til heis, som nevnt i direktiv 84/529/EØF med senere endringer skal ha EU-typegodkjenning. Typegodkjenning skal være utført av et teknisk kontrollorgan og vurderes direkte mot de sikkerhetskrav som er beskrevet i direktiv som gjelder for det aktuelle produkt. Typeprøving og vurdering utføres i henhold til regler gitt i eller i medhold av henholdsvis heisdirektivet 84/529/EØF eller maskindirektivet 89/392/EØF. Løfteinnretning

som er i samsvar med gitte krav skal CE-merkes, heiskomponenter er unntatt fra CE-merking.

12:6 Varmtvannskjel som fyres med flytende eller gassformig brensel

Dette punkt gjelder bare for varmtvannskjel som fyres med flytende eller gassformig brensel og som har effekt på mellom 4 kW og 400 kW. Punktet gjelder ikke for kjel som kan bruke forskjellige typer brensel.

Varmtvannskjel skal ha samsvarsvurdering i form av EU-typegodkjenning som omfatter kjelens energieffektivitet. Typegodkjenningen skal være utført av et teknisk kontrollorgan og vurderes direkte mot de sikkerhetskrav som er beskrevet i direktiv som gjelder for det aktuelle produkt. Typeprøving og vurdering utføres i henhold til regler gitt i eller i medhold av henholdsvis direktiv 92/42/EØF og direktiv 93/68/EØF.

Varmtvannskjel som er i samsvar med gitte krav skal CE-merkes. I tillegg skal den merkes i samsvar med direktivets bestemmelser for angivelse av energieffektivitet.

12:7 Enheter for romoppvarming og varmtvannsproduksjon og isolering av rør-opplegg

Dette punkt gjelder krav om viss minste yteevne for varmeproduserende enheter som benyttes til romoppvarming og produksjon av varmt forbruksvann i nye eller eksisterende bygninger, unntatt industribygninger. Varmeproduserende enheter omfatter varmtvannsbeholdere, dampkjeler, varmluftsanlegg med komponenter og særlig tilhørende brennerutstyr tilpasset den type fossilt brensel som benyttes. Slike apparater skal kontrolleres på produksjonsstedet eller ved installasjon av teknisk kontrollorgan og skal merkes med vesentlige energirelaterte tekniske data.

Kontrollen og merkingen skal utføres i samsvar med reglene i direktiv 78/170/EØF med endringer.

De følgende varmeproduserende enhetene er unntatt fra disse reglene:

Varmeproduserende enheter som kun gjør bruk av elektrisk motstandsoppvarming, varmepumper, tilslutninger til fjernvarmeanlegg, varmeproduserende enheter som drives med fast brensel og kjeler med røykgasskondensering.

Rør- og lagringsopplegg for varmebærende medium og varmt forbruksvann i nye bygninger unntatt industribygninger skal isoleres på en økonomisk forsvarlig måte. Denne bestemmelsen gjelder også for anlegg tilknyttet fjernvarmeanlegg og for nye varmeproduserende enheter, herunder anlegg for elektrisk oppvarming av vann i nye og eksisterende bygninger unntatt industribygninger.

12:8 CE-merking

Et produkt kan merkes med CE-merket når det, forsvarlig benyttet, vil medvirke til at byggverk tilfredsstiller de grunnleggende krav til

- mekanisk motstandsevne og stabilitet,
- brannsikring,
- hygiene, helse og miljø,
- sikkerhet ved bruk,
- støyvern og
- energisparing og varmeisolering,

som angitt i Rdir 89/106/EØF med endringer.

CE-merket viser at produktet tilfredsstiller slike tekniske spesifikasjoner som nevnt i pkt.

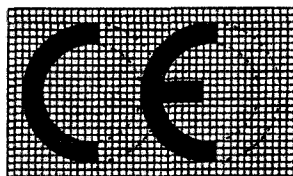
12:2 første ledd, eller er vurdert tilfredsstillende etter pkt. 12:4 annet ledd, innenfor omfanget av de egenskaper som er knyttet til CE-merket for det enkelte produkt.

Et CE-merket produkt skal fritt kunne omsettes og brukes uten ytterligere vurdering i henhold til dette kapittel 12:1 - 12:3.

Produsenten eller dennes representant påfører merket på produktet.

CE-samsvarsmerkingen skal bestå av bokstavene "CE" i følgende grafiske utforming:

- Dersom CE-merkingen forminskes eller forstørres, skal størrelsesforholdet slik det framgår av modellen overfor, overholdes.
- De ulike delene som CE-merkingen består av, skal så langt mulig ha samme høyde og ikke være under 5 mm.
- CE-merkingen skal være fulgt av identifikasjonsnummeret for det organ som har deltatt i produksjonskontrollfasen.
- CE-merkingen skal ledsages av produsentens navn eller identifikasjonsmerke, de to siste sifrene i det året da merkingen ble påført, og om nødvendig EU-samsvarssertifikatets nummer, og eventuelt opplysninger som gjør det mulig å identifisere produktets kjennetegn ut fra de tekniske spesifikasjoner.
- Opplysninger som er nødvendige ut fra et sikkerhetssynspunkt skal være på norsk.

For løfteinnretninger som nevnt i 12:5 og varmtvannskjel som nevnt i 12:6 gjelder annet til femte ledd.

12:9 Produkt med mangel

Produkt med mangel i forhold til denne forskrift, herunder mangelfull eller uriktig dokumentasjon, skal ikke omsettes eller brukes i byggverk.

Ved begrunnet mistanke om at det omsettes et CE-merket produkt som ikke oppfyller forutsetningene for merkingen, og produktet er tiltenkt brukt i et byggverk, skal forholdet meldes til tilsynsmyndigheten. Dette gjelder både bygningsmyndigheten som behandler tiltak etter plan- og bygningsloven og annen offentlig myndighet som behandler tiltak etter sektorlovgivning som omfattes av plan- og bygningslovens § 77. Tilsynsmyndigheten kan kreve dokumentasjon for vurderingen av mistanken, samt midlertidig stanse omsetning og bruk av produktet inntil kontroll er gjennomført.

Tilsynsmyndigheten skal føre kontroll med produktet dersom den finner at mistanken er begrunnet. Tilsynsmyndigheten skal gis adgang til produkt, rom, areal eller annet område som anses nødvendig for å kunne utføre kontrollen, samt til opplysninger og dokumentasjon.

Dersom tilsynsmyndigheten ved kontrollen finner at forutsetningen for CE-merkingen ikke er oppfylt, skal den gi pålegg om å stanse bruk og omsetning av produktet inntil forutsetningen for CE-merkingen er oppfylt. Tilsynsmyndigheten kan også gi pålegg om å kalle slike produkter tilbake fra markedet eller treffe andre tiltak for å sikre at produktet bringes i overensstemmelse med kravene. Slike vedtak skal meldes til offentlige myndigheter som behandler tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven § 77.

Dersom produsenten eller dennes representant selv finner å ville trekke et CE-merket produkt tilbake fra markedet med den begrunnelse at det ikke oppfyller forutsetningen for CE-merkingen, skal det sendes en melding til tilsynsmyndigheten om dette.

12:10 Gebyr

Tilsynsmyndigheten kan ta gebyr for saksbehandling med kontroll av produktet. Gebyret skal ikke overstige kostnader ved kontroll og saksbehandling i det enkelte tilfelle. Viser det seg ved kontrollen at produktet likevel er i samsvar med kravene, skal gebyr ikke kunne beregnes.

Kap. 13 Metoder og utførelser

Reglene for metoder og utførelser i dette kapittel gjelder for oppføring av byggverk som omfattes av plan- og bygningsloven og denne forskriften.

13:1 Bruk av Norsk Standard eller tilsvarende

De materielle regler i plan- og bygningsloven og tekniske krav i denne forskrift anses oppfylt dersom det benyttes produkter i samsvar med kapittel 12 om produkter til byggverk, samt metoder og utførelser i samsvar med Norsk Standard, likeverdig standard eller europeisk teknisk godkjenning.

Bygningsmyndigheten kan likevel ikke kreve at det brukes metoder og utførelser etter Norsk Standard, likeverdig standard eller europeisk teknisk godkjenning, dersom de krav som stilles til byggverket blir tilfredsstillende ivaretatt på annen måte.

For oppfyllelse av krav i Rådsdirektiv 89/106/EØF kan også europeisk teknisk godkjenning benyttes.

Overgangsordninger

61:5 Overgangsordning for forskrift av 12. april 1996 nr. 371 om endringer i Byggeforskrift 1987

Godkjenninger som er gitt i medhold av tidligere kap. 12 før ikrafttreden av denne forskrift gjelder videre for det tidsrom de er gitt for og kan benyttes til dokumentasjon for overensstemmelse med tekniske spesifikasjoner som nevnt i 12:2 annet ledd innen for rammen av området de er gitt for.

Inntil tekniske spesifikasjoner som nevnt i kap. 12:2 første ledd foreligger, vil merke fra organer som behandlet tvungne godkjenninger etter forskriftens tidligere kap. 12 kunne brukes som dokumentasjon av overensstemmelse med annen tilfredsstillende teknisk spesifikasjon. Godkjenning gjennom en frivillig godkjenningsordning kan også brukes som dokumentasjon.

61:6 Overgangsordning for plan- og bygningsloven § 111

Norge er forpliktet gjennom EØS-avtalen til å implementere de direktiver som fremgår av vedlegg II til avtalen. Det er derfor nødvendig at sanksjonsbestemmelsen for overtredelse av regler for produkter til byggverk i § 111 nr. 2 trer i kraft samtidig med § 77. Forøvrig er det også ved lov av 12. april 1996 nr. 22 vedtatt endringer som har en sammenheng med de endringer som tidligere er vedtatt som lov av 5. mai 1995 nr. 20. Disse endringene vil tre i kraft samtidig med endringene i lov av 5. mai 1995 nr. 20 og fra den tid departementet bestemmer.

Tidligere § 111 nr. 2 retter seg mot den som tross skriftlig pålegg ikke oppfyller plikten etter § 89 til å holde bygning eller annen innretning i stand, og skal fortsatt gjelde for allerede oppførte byggverk fram til øvrige endringer i § 111 trer i kraft.

62:4 Ikrafttreden for forskrift av 12. april 1996 nr. 371 om endringer i Byggeforskrift 1987

Denne forskrift trer i kraft straks.